

Management II

Prezentace I

“Přirozený a umělý řád”

**Tereza Nečasová
Václav Řezníček
Martin Prokeš**

Definice řádu I

- *Struktura, systém, vzorec ...*
- Chybně interpretováno jako „uvědomělé uspořádání někým“
- Stav věcí, ve kterém se velký počet prvků různých druhů má k sobě navzájem tak, že znalost určité časové či prostorové části celku nám umožňuje vytvářet správná očekávání týkající se zbytku

Definice řádu II

- Vytvořen procesem evoluce
- Tvořen pravidly (nemusí být známy)
 - Obsah pravidel může být v jednotlivých řádech odlišný, ale druhy pravidel se nemění
- Vlastnosti řádu:
 - Uspořádanost
 - Pravidelnost
 - Závislost
 - Kooperace
- Potřeba řádu v lidské společnosti

Přirozený vs. umělý

- Přirozený objekt vznikl a existuje nezávisle na lidském jednání (tradiční pojetí)
- Doplnění Haykem - ... nezávisle na lidském vědomém jednání
- Umělý objekt vznikl a existuje díky vědomému lidskému jednání
- „Umělé“ vychází z „přirozeného“

Přirozený řád

- *Vyrostlý, spontánní, endogenní, sebeorganizující, sebeutvářející, kosmos*
- Pravidla přirozeného řádu jsou na účelu nezávislá
- Vyšší stupeň uspořádanosti
- Hayek: kromě „čistě přírodních řádů“ také jazyk, morálka, náboženství, zvyky, obyčeje, trh, peníze, demokracie
- Mnohé oblasti přirozených řádů není možné řídit ➡ omezení sil tvořících přirozený řád

Umělý řád

- *Vytvořený, exogenní*
- Vlastnosti
 - Jednoduchost (ve smyslu nižší složitosti)
 - Konkrétnost
 - Účelnost (uspokojování lidských potřeb)
 - Ohraničenost
- Organizace moderních civilizací, právo (normativní zákony), hospodářství řízené státem, autoritativní systémy

Tržní řád – KATALLAXE

- Definice katallaxe a její odlišení od ekonomiky
- Tržní řád jako spontánní řád
- Mírový řád přinášející soulad mezi očekávaními různých lidí
- Přináší změnu

Tržní řád ve velké společnosti

- Přináší poznatek, že lidé mohou žít pohromadě a přinášet si užitek, aniž se dohodnou na konkrétních záměrech
- Různé prostředky mohou být použity k různým účelům
- Čím více se potřeby lidí ve společnosti liší, tím je větší pravděpodobnost, že změna přinese užitek

Ekonomické/Katallaktické vztahy

- Mnoho lidí si je přes jejich význam nepřipouští
- Těžko se dá popřít, že to, co drží velkou společnost pohromadě, jsou „pouta peněz“
- Katallaktické vztahy fungují na principu rozdílnosti

Hra katallaxe

- Umožňuje každému hráči uspokojovat potřeby, které nezná
- Nepřímé informace získávány pomocí cen
- Zisk vede v tržním řádu k uspokojování potřeb, které sami nevidíme

Návaznost na ekonomické teorie

- Horizont katallaktických možností = Hranice výrobních možností
- Indiferenční křivka (komplementary a substituty)
- Rovnováha trhu

Organizace moderních civilizací

- Klasický příklad umělého řádu
- ALE ... zavedením umělého řádu za účelem řízení určité organizace není možné potlačit řád přirozený
- V jakékoli větší skupině lidí bude spolupráce vždycky spočívat jak na spontánním řádu, tak na uvědomělé organizaci
- Nutná koexistence řádů
- Potřeba rovnováhy mezi řády

Organizace – pravidla a příkazy

- Organizace je tvořena:
 - Specifickými příkazy - udávají účel, funkci, směr
 - Pravidly (řád) - plní účel, „jak co provést“, tvořen znalostmi lidí
- Pravidla mohou být chápána v podřízeném postavení k příkazům ... ALE ... platí, že čím složitější organizace je, tím důležitější roli hrají pravidla nad specifickými příkazy

Organizace – zajištění řádu

- Nutnost přihlédnutí k lidskému faktoru
- Lidé se řídí spíše pravidly než specifickými příkazy, je proto lepší doplňovat pravidla, než vysílat více specifických příkazů
- Organizátor si musí přát, aby jednotlivci, kteří mají spolupracovat, využívali znalostí, jež on sám nemá
- Členové musejí sledovat stanovená pravidla v určitém rámci (není třeba, aby všichni reagovali na dané situace stejně)

Organizace – zajištění řádu II.

- Pravidla k zajištění „celkového řádu“ organizace:
 - právní pravidla, forma vymezení bariér, donucení (pracovní smlouvy)
 - apel na podnikovou kulturu

Organizace - stát

- Stát (vláda) jako organizace se specifickým postavením má dvě funkce:
 - prosazení pravidel a udržení řádu společnosti ve funkční struktuře (donucovací pravomoci, udává mantinely)
 - správa zdrojů

Zdroje

- F. A. Hayek (1991): „Právo, zákonodárství a svoboda“, Academia Praha
- „Dějiny ekonomických teorií“, Ústav ekonomie Provozně ekonomické fakulty MZLU v Brně
- Šťastný, M. (1999): „Obhajoba svobody, demokracie, spravedlnosti a spontánního řádu v díle F.A. Hayeka“, Electronic Journal for Philosophy

The background is a vibrant green with a pattern of small, overlapping circles. A large, semi-transparent circle is centered on the slide, containing a faint image of the Earth. The text "Děkujeme za pozornost!" is written in a bold, black, sans-serif font across the middle of the slide.

Děkujeme za pozornost!